

הקמת משכן קבע לארכיון המדינה בירושלים

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י ס ,

בהמשך להחלטת ממשלה מספר 1412 מיום 21.2.2010 בדבר העצמת תשתיות מורשת לאומית, ולהחלטות הממשלה מספר 4473 מיום 23 במרץ 2012, מספר 1486 מיום 29 במרץ 2007, ומספר 748 מיום 27 בנובמבר 2006 שעניינן הקמת אתר גניזה לאומי בערד ורפורמה בתיעוד עבודת הממשל ובשים לב להחלטת הממשלה מספר 5315 מיום 2.1.13 שבה נקבע כי הנושא המרכזי לשנת העצמאות ה-65 של ישראל יצוין בסימן המורשת הלאומית, ומתוך הכרה בחשיבות ארכיון המדינה - המוסד הלאומי האמון על שמירה והנגשה של התיעוד של מוסדות השלטון בישראל:

1. לפעול להקמת משכן קבע בירושלים לארכיון המדינה. הממשלה רושמת לפנייה את נכונותה של ההסתדרות הציונית העולמית להקצות שטח להקמת משכן זה בסמוך למשכנו הקיים של הארכיון הציוני. את שני הארכיונים ישרתו, ככל הניתן, שטחים ציבוריים ותשתיות משותפות.

2. להקים ועדת היגוי לתכנון ולקידום הקמת משכן הקבע, אשר הרכבה יהיה כדלקמן:

מזכיר הממשלה (יושב ראש)

המשנה למנכ"ל משרד ראש הממשלה (ממלא מקום יושב הראש)

גנז המדינה או נציגו

יושב ראש ההסתדרות הציונית העולמית או נציגו

ראש אגף תכנית מורשת במשרד ראש הממשלה

סגן בכיר לחשכ"ל אשר אמון על הדיור הממשלתי או נציגו

נציג אגף תקציבים במשרד האוצר

3. להקצות 1 מיליון ₪ מתקציב התוכנית להעצמת המורשת הלאומית במשרד ראש הממשלה, לצורך בחינת חלופות מימוש הפרוייקט בהתאם לזמינותם, ולניהול השלב הראשון בתכנון משכן הקבע שיכלול הכנת פרוגרמה ותכנון.

4. כל האמור בהחלטה זו ייעשה בכפוף לכל דין.

דברי הסבר

רקע כללי

בהחלטת הממשלה מספר 1412 מיום 21.2.2010 הוחלט על הפעלת תוכנית לשיקום והעצמת תשתיות מורשת לאומית באמצעות שיקום ושימור נכסים מוחשיים ובלתי מוחשיים, המבטאים את המורשת של עם ישראל בארצו.

כמו כן בהחלטות ממשלה מספר 4473 מיום 23 במרץ 2012, מספר 1486 מיום 29 במרס 2007, ומספר 748 מיום 27 בנובמבר 2006 נקבע כי הממשלה תפעל להקמת אתר גניזה לאומי בערד שבו יאוחסן החומר הארכיוני של מוסדות המדינה, ולקידום רפורמה בתיעוד עבודת הממשל באופן שיתאים אותה למציאות הטכנולוגית המתקדמת ובין היתר, יאפשר הנגשה מירבית של חומר ארכיוני לציבור.

בהמשך להחלטות אלה רואה הממשלה חשיבות רבה בהקמת משכן קבע בירושלים לארכיון המדינה, המהווה אחד מסמלי השלטון הדמוקרטי של מדינת ישראל, ומאפשר לציבור להגשים את זכויותיו ולהנות משקיפות של הפעילות השלטונית.

על פי התוכנית משכן הקבע בירושלים יכיל את משרדי ארכיון המדינה, אולם קריאה ועיון לחוקרים, אולם תצוגה מתמדת ומתחלפת ועוד, כאשר במתקן הגניזה הלאומי בערד ירוכז, יאוחסן וישומר רוב ככל החומר הארכיוני של מוסדות המדינה, זה המיועד לשמירה לצמיתות וזה המיועד לביעור בחלוף תקופת זמן.

הקמת משכן ראוי לארכיון המדינה היא המשך ישיר איפוא למהלכים שננקטו באמצעות החלטות הממשלה הקודמות ומטרתם ביסוס יכולותיו של ארכיון המדינה למלא את תפקידיו, כמי שאמון על כינוס התיעוד של פעילות הממשל, שמירתו ושימורו לדורות והעמדתו לעיון הציבור.

ודוק: זכות הציבור לקבל מידע על פעולות השלטון היא מאושיות הדמוקרטיה, בצד זה חובת הציבור לזכור את עברו היא מיסודות החוסן הלאומי. זכות וחובה אלו, נעזרות בתשתית הראייתית הנמצאת בתיעוד שנוצר על-ידי מנהיגי המדינה, עובדי המדינה, ואזרחי המדינה הבאים איתם במגע, ונשמר בארכיון המדינה. הממשלה סבורה כי כמדינה המתגאה במוסדותיה ובמסורותיה, ראוי שישראל תקצה לארכיון מבנה ייעודי מכובד בבירה, במקום בולט ומזמין לציבור.

יצוין כי הצורך בהקמת משכן ראוי לארכיון המדינה נדון כבר בראשית שנות החמישים, ובמשך השנים נבחנו מספר אפשרויות לכך. כיום, משרדי ארכיון המדינה ממוקמים בבניין משרדים שכור, השוכן בסמיכות לאיזור תעשיה ומשמש במקביל גורמים פרטיים לפעילות מסחרית. מבנה זה ומיקומו אינם הולמים את צרכיו של ארכיון המדינה ומעמדו.

על פי המוצע, תבחן הקמת משכן ארכיון המדינה בסמיכות למבנה הארכיון הציוני הקיים, כאשר את שני הארכיונים ישרתו שטחים ציבוריים משותפים ותשתיות משותפות, ככל שיתאפשר, כגון אולם הקריאה, שטח תצוגה וכיתות. בכך ההחלטה שלפנינו מחברת בין ארכיון המדינה, האוצר את תיעוד רשויות המדינה, בעיקר מאז הקמתה, לבין הארכיון הציוני, האוצר את תיעוד מוסדות היישוב שקמו ופעלו טרום המדינה. המבנה צפוי להשתלב

במרכז העיסוקי החדש של ירושלים, מה שיבטיח לו בולטות ציבורית גבוהה, ויגדיל, קרוב לוודאי, את קהל המעיינים והמשתמשים בשירותי הארכיון.

נתונים כלכליים וההשפעה על משק המדינה

אין בשלב זה.

תקציב

1 מלש"ח מתקציב פרויקט "מורשת" של משרד ראש הממשלה לטובת גיבוש פרוגרמה מקצועית למשכן העתידי.

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

אין.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

שר האוצר תומך בהצעה.

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטה מספר 4473 מיום 23 במרץ 2012

החלטת מספר 1412 מיום 21 בפברואר 2010

החלטה מספר 1486 מיום 29 במרס 2007

החלטה מספר 748 מיום 27 בנובמבר 2006

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

מצורפת חוות דעתה של הלשכה המשפטית של משרד ראש הממשלה להצעה.

סיווגים

03 תהליך

04 ישראל והעם היהודי

08 תרבות, סמלים וטקסים

מוגש על ידי ראש הממשלה

ל' בניסן התשע"ג
10 באפריל 2013

היועצת המשפטית

ירושלים, ל' ניסן, תשע"ג

10 אפריל, 2013

מזהה מל"י: D336347

חוות דעת משפטית הנלווית להצעה להחלטת ממשלה

נושא הצעת ההחלטה:

לפעול להקמת משכן קבע לארכיון המדינה בירושלים.

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטי המשפטיים:

1. ארכיון המדינה פועל מכוחו של חוק הארכיונים, התשט"ו-1955 (להלן – חוק הארכיונים), ואוצר את התייעוד של רשויות המדינה ותייעוד נוסף בעל ערך היסטורי ולאומי, הכל בהתאם לאמור בחוק.
2. מוצע לפעול להקמתו של משכן קבע לארכיון המדינה בירושלים. כן מוצע כי הממשלה תרשום לפנייה את נכונות ההסתדרות הציונית העולמית, להקצות שטח להקמת משכן קבע לארכיון המדינה בסמוך למשכנו הקיים של הארכיון הציוני המרכזי.
- בהתאם, מוצע להקים ועדת היגוי בה ישתתפו נציגי הגורמים הממשלתיים הרלוונטיים וכן נציג יו"ר ההסתדרות הציונית העולמית.
3. הוצאת החלטת הממשלה אל הפועל תעשה בהתאם לכל דין החל על העניין, לרבות חוק התכנון והבניה, התשכ"ה – 1965.
- במסגרת זו, כל שיתוף פעולה עם ההסתדרות הציונית העולמית ייעשה בכפוף להוראות כל דין, לרבות, על פי העניין, חוק הארכיונים והוראותיו לעניין סמכויותיו ותפקידיו של ארכיון המדינה, וחוק חובת המכרזים, התשנ"ב – 1992, והתקנות שהותקנו מכוחו. יצוין בהקשר זה כי, ככלל, ניתן להתקשר עם ההסתדרות הציונית העולמית לביצוע מטרות ציבוריות בפטור מחובת מכרז בהתאם לתקנה 19)3(לתקנות חובת המכרזים, התשנ"ג – 1993. כל התקשרות עם ההסתדרות הציונית העולמית לטובת הוצאת המיזם דנא אל הפועל, ככל שתתממש, תיעשה בהתאם להליכים המתחייבים על פי כל דין, ואין לראות בהחלטת הממשלה תחליף לכך.
4. התקציב האמור בהצעת ההחלטה, המיועד לשמש לבחינת חלופות מימוש הפרוייקט בהתאם לזמינותו, ולניהול השלב הראשון בתכנון משכן הקבע, יילקח מתקציב תוכנית מורשת, המבוצעת בהתאם להחלטת ממשלה מס' 1412 מיום 21 בפברואר 2010. בהתאם להחלטה מס' 1412 הנ"ל, ככלל, בחירת נכסי המורשת שנכללים בתוכנית נעשית על פי תבחינים שקבעה ועדת ההיגוי. עם זאת, במקרה דנן מדובר בהקצאת התקציב לצרכי הממשלה עצמה, לטובת תכנון מבנה קבע למוסד ממשלתי – ארכיון המדינה, ואין מניעה כלשהי לקבלת ההחלטה בהקשר זה.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרון:

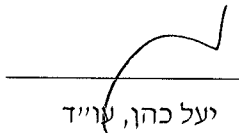
בשים לב לכל האמור לעיל, ההצעה אינה מעוררת קשיים משפטיים.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

מן הלשכה המשפטית של משרד האוצר נמסר כי אינה רואה מניעה משפטית לקבלת ההחלטה.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:

אין מניעה משפטית לאשר את הצעת ההחלטה.

יעל כהן, עו"ד
סגנית בכירה ליועצת המשפטית